

פרשת כי תבוא

תודה - עד היכן

אמריקאי פולני וישראלי מגיעים לקופה הראשית על מנת לממש שובר שתקף רק בקופה הראשית. אחד הקופאים רואה אותם ממתינים וניגש אליהם: "תודה שאתם ממתינים. אני מצטער שלא נוכל לעזור לכם, יש מחסור היום בעובדים."

האמריקאי שואל: "מה זה מחסור?"

הפולני מגיב: "מה זה מצטער?"

והישראלי: "תסביר לי מה זה עזרה ומה זו תודה..."

מצות ביכורים המופיעה בתחילת פרשתנו, נהגה בזמן שבית המקדש היה קיים, ועיקרה היה הבאת הפירות (הראשונים) משבעת המינים בלבד (מהתבואה שגדלה בשדה. החקלאי שהביא מתנבות שדהו היה קורא מספר פסוקים המביעים תודה להשם יתברך על הטובה שהעניק לו.

כשהגיע מביא הביכורים לבית המקדש היה אומר לכהן: "הגדתי היום לה' אלוקיך כי באתי אל הארץ...". בהמשך הוסיף האיש להודות בתמציתיות על לבן הארמי שביקש להזיק ליעקב ובניו וניצלנו מציפורניו; השעבוד במצרים; הגאולה משם; שקיבלנו את ארץ ישראל; ועיקר העיקרים: שזכינו לבית המקדש.

וכאן יש מקום להבין: אמנם אמירת תודה היא דבר חשוב מאוד, חובה מוסרית והבעת אנושיות למיטיב עמנו, אך מה העניין בכך שמביא הביכורים יגיד תודה להקב"ה על רשימת טובות שגמל עמו ועם כל בני ישראל מאז היותנו לגוי? בפרט שהוא נוקט בלשון: "הגדתי היום", וכי אלוקים שעשה כל זאת לא יודע את הטובות שגמל עמנו שאנו צריכים "לספר לו?"

רבי ירוחם ליבוביץ ממיר מתייחס בדבריו על פרשתנו לאותם אנשים שכאשר עושים להם טובה - הם אמנם אסירי תודה, אבל אינם מביעים זאת בפיהם. חלקם בגלל שהם מתביישים להחצין את רגשותיהם, חלקם סבורים שאין זה מכבודם להודות לזולת בפה מלא. שלא נטעה, מדובר באנשים שאם הזולת יזדקק לטובה חוזרת מצידם - הם יעזרו בשמחה ומכל הלב, אבל הם לא יטרחו לומר תודה בפה.

דבר זה, ממשיך רבי ירוחם, פסול לחלוטין. את המקור לכך הוא לומד ממצוות הביכורים בה מפרט מביא הביכורים את תודתו העמוקה גם על מאורעות שחלו לפני אלפי שנים, משום שבלעדיהם - הוא לא היה ניצב כאן היום ומביא ביכורים. והוא מספר זאת לבורא עולם שבוודאי אין לו צורך בסיפור הדברים המחודש, ללמדנו, כי לא די בכך שתהיה מוכן להשיב טובה לזולת אלא תביע אותה בפה מלא, גם אם לא נראה לך שצריך לשתף אותו בתודה.

מדבריו רואים אנו חובה שהיא זכות גדולה לחיי המעשה: נהג האוטובוס, החנווני במכולת, הפקיד שנתן לנו שירות - לכולם מגיעה "תודה רבה" בהארת פנים ובהרגשה שהם אכן עשו לנו חסד, ועל חסד מודים מכל הלב. העובדה שזוהי עבודתם ואנו משלמים להם על כך שכר, אינה מעלה ואינה מורידה מחשיבות הטובה שנעשתה עבורנו.

נתאר לעצמנו שיום אחד יחליטו כל נהגי האוטובוס בארצנו למצוא לעצמם מקצוע אחר. גם במידה ונניח

פרשת כי תבוא

שיקפצו חסרי עבודה רבים על התפקיד שהתפנה בפתע ותוך יום יאוישו כל המשרות הללו, מסתבר מאוד שהתקלות, חוסר השירות והניסיון של הנהגים החדשים - ישפיע מאוד על הנסיעה. איזו צורה תהיה לקווי האוטובוס הללו? וזה רק תרחיש קטן שיכול לגרום לכאב ראש ענק.

נמצא, שבעיסוקם של נותני השירותים למיניהם, בכל תחומי החיים, בעבודה כזו או אחרת, הם בעצם גומלים חסד עם כל הזקוקים לאותו תחום. ובקשר לתשלום: מי אמר שלגומלי חסדים אסור להתפרנס? וכי בשל רצונם לעזור לסביבה הם לא צריכים להביא טרף לביתם?!

זהו עומק דברי חכמינו ז"ל באמרם: "עולם חסד ייבנה."

כיון שלא כל אדם יכול לדאוג גם לבניית בית, גם לתפירת בגדים, לחקלאות תקינה ולייצור כלי עבודה שיסייעו לו בחייו. בשל כך, כל אחד מוצא לו תחום בו הוא מספק לאחרים את צרכיהם ובתמורה לכך הוא נעזר במקצועיות שלהם לצרכיו.

כל כך הרבה נכתב על המילה הפשוטה והמיוחדת כל כך: 'תודה'. אמירת התודה בצורתה הראויה - בהכרת טובה עמוקה ואמיתית, עם חיוך על הפנים - גורמת טוב גם לאומרה וגם לשומעיה. לו נתכוון גם במסגרת עבודתנו לגמול חסד, ולאילו שגומלים עמנו חסד נוקיר תודה בפה מלא - והיה זה שכרנו. פתגם רווח בעולם גורס: "עם חסד - לא קונים במכולת." ואנו נאמר: אולי לא קונים עם חסד, אבל בהחלט מוכרים איתו...